

Kromě historicko-právního rozboru proměn postavení LGBT menšiny z hlediska odlišného vlivu náboženství na různých kontinentech by bylo žádoucí autorčin výzkum zasadit do širších historických souvislostí vývoje v českých zemích a na Slovensku prostřednictvím odpovědí na řadu dalších otázek. Jedná se například o různou intenzitu vlivu náboženství na postavení homosexuálů v české a slovenské části meziválečného Československa, ustavení společné poválečné československé sociální politiky vůči LGBT menšině na základě východisek komunistické ideologie, vliv rozpadu federativního Československa na legislativu a vymahatelnost práv ze strany LGBT menšiny v současné České a Slovenské republice coby nástupnických státech, odlišnou hladinu společenské tolerance vůči různým formám zviditelňování této skupiny stejně tak jako řadu dalších regionálních problémů.

Radka Konvičková

70 Jahre nach der Befreiung: Das Konzentrations- und Vernichtungslager Auschwitz und die deutsche Besatzungsherrschaft in Polen. Internationale Jugendbegegnung des Deutschen Bundestages zum Tag des Gedenkens an die Opfer des Nationalsozialismus (22. – 27. ledna 2015, Berlin – Kraków – Oświęcim)

Již po devatenácté se v lednu 2015 uskutečnilo *Mezinárodní setkání mládeže*, pořádané německým Spolkovým sněmem u příležitosti každoročního připomenutí památky obětí nacismu. Delegation studentů z Německa a dalších zemí v jeho rámci navštíví místa spojená s pohnutou minulostí druhé světové války a se zločiny, spáchanými ve jménu nacistické ideologie. Téma letošního setkání určilo výročí nad jiné významné, neboť 27. ledna uplynulo sedmdesát let od osvobození vyhlazovacího tábora v Osvětimi, který se stal jedním z celosvětově nejvýraznějších symbolů tragédie holokaustu. V rámci obsáhlého, pečlivě zorganizovaného šestidenního programu jsme proto měli spolu s dalšími sedmdesáti šesti účastníky z celkem třinácti států možnost diskutovat v Berlíně, Krakově i v samotné Osvětimi o způsobech, jakými je v současném Německu a Polsku vzpomínáno a prezentováno období let 1939–1945. Specifické místo v diskuzi pak náleželo promyšlení otázky, jakou pozici by v soudobé vzpomínkové kultuře a politice paměti měl zaujímat osvětimský památník.

Osvětim není navzdory obecnému povědomí spojena pouze s areálem někdejšího vyhlazovacího tábora. Její historický i současný všední život nám naznačila prohlídka historického jádra města a židovského muzea, umístěného v jediné místní synagoze, která během války unikla demolici. Nevídné mrazivé počasí zásadně umocnilo následující celodenní návštěvu osvětimského památníku, jehož *genius loci* jinak v posledních letech nezadržitelně vyprazdňuje masová turistická návštěvnost. Při letmé prohlídce tzv. národních výstav zde vyvstala i možnost srovnání soudobých muzeologických přístupů: svou neokázalou působivostí vyniká nová židovská expozice *Shoah*, zatímco vizuálně mdlá a informačně přehuštená expozice České republiky na žádoucí „omlazení“ stále čeká. Jako velmi produktivní se ukázala reflexe návštěvy památníku v rámci pracovních skupin, při níž vystoupily do popředí odlišné způsoby nahlížení problematiky holokaustu v mateřských zemích jednotlivých účastníků.

Podnětné byly tematické přednášky a diskuze s odborníky (mj. polským historikem Robertem Žurkem a ředitelem Mezinárodního vzdělávacího centra o Auschwitz a holokaustu Andrzejem Kacorzkyem) i návštěva konkrétních výstav. V Krakově šlo o moderní expozice Městského historického muzea v rozlehlých, multimediálně bohatě vybavených interiérech bývalé továrny Oskara Schindlera a v komorním prostoru lékárny Tadeusze Pankiewicze na území někdejšího krakovského ghetta. Na druhém břehu Visly ležící Židovské muzeum Galicia prezentovalo především fotografickou výstavu *Stopy paměti*, mapující zanikající i obnovované židovské památky polské Haliče. V berlínském Domě Paula Löbeho jsme se v doprovodu autorů a kurátorů seznámili s dvojicí projektů, reflektujících téma holokaustu na umělecké rovině. Předlohou pro velkoformátové *Kresby proti zapomnění* rakouského výtvarníka Manfreda Bockelmana se staly fotografie dětí, zavražděných v koncentračních táborech a při experimentech na vídeňské psychiatrické klinice Spiegelgrund. Výstava *Smrt nemá poslední slovo* se pokusila vyjádřit nadčasovou sílu umění prezentací obrazů obětí i přeživších holokaustu v záměrném spojení s díly současných tvůrců. Českého návštěvníka mohl obzvláště zaujmout československý původ části na výstavě zastoupených autorů. Jeden z nich, šestaosmdesátiletý ostravský rodák Jehuda Bacon, se dokonce zúčastnil slavnostní vernisáže.

Program setkání v Berlíně vyvrcholil neveřejnou diskuzí účastníků se spolkovým prezidentem Joachimem Gauckem, prezidentem spolkového sněmu Norbertem Lammertem a jedním z přeživších holokaustu, novinářem Marianem Turskim. Oficiální zakončení se odehrálo 27. ledna v podobě pietní „vzpomínkové hodiny“ v plenárním sále spolkového sněmu. Prezident Gauck jako hlavní řečník připomněl obtížnou cestu (západo- a východo)německé společnosti ke kritickému reflektování nacistického traumatu a s odkazem na nelehké výzvy, před nimiž stojí soudobá Evropa, vyzdvihl nutnost přirozeného mezilidského respektu a solidarity.

Mezinárodní setkání mládeže vytváří svým charakterem příhodnou platformu pro rozvoj kritického myšlení o otázkách moderních dějin, které často přímo i nepřímou ovlivňují naši současnost. Díky vstřícnosti organizátorů a otevřenosti účastníků, ochotných věcně diskutovat i naslouchat názorům druhých, nezůstal tento potenciál ani během letošního ročníku nevyužit.

Michal Kurz — Jiří Neminář

Simon ATTILA, *Az elfeledett aktivisták. Kormánypárti magyar politika az első Csehszlovák Köztársaságban (Nostra tempora 19)*, Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2013, 219 s., ISBN 978-80-89249-66-4

Attila Simon sa dlhodobo venuje dejinám Maďarov v Československu, v rámci tejto témy patrí medzi všeobecne rešpektovaných odborníkov. Vo svojom výskume sa sústreďuje najmä na prvú polovicu 20. storočia, pričom patrí medzi veľmi plodných autorov. V minulosti publikoval významné knihy o priebehu pozemkovej reformy na južnom Slovensku so zameraním na etnické aspekty kolonizácie, ako aj práce k roku 1938, či najnovšiu prehľadovú prácu k dejinám územia arbitrážne pripojeného